

korte berichten

Verschijsning volgende nummer van 'Huid en Haar'

Het volgende nummer van 'Huid en Haar' hopen wij in juni aan onze abonnees te kunnen verzenden. Er is enige onregelmatigheid in het verschijnen van ons blad opgetreden.

Dit hangt, zoals wij reeds eerder hebben gemeld, veelal samen met de beloften van auteurs die zij niet of pas later dan werd afgesproken nakomen.

De lezers, die ons regelmatig van allerlei nieuws en ook krantenartikelen over zoogdieren toestuurd, danken wij zeer en wij hopen dat wij ook in de toekomst op hun medewerking mogen blijven rekenen.

Het abonnementsgeld is door de meeste abonnees voor dit jaar reeds voldaan. Diegenen die nog geen overmaking hebben uitgeschreven wordt verzocht dit zo spoedig mogelijk te doen. Bovendien danken wij al onze abonnees die naast hun abonnementsgeld een extra bedrag aan ons overmaakten.

Administratie 'Huid en Haar'

Dr. A.B. van Deinse

In een der laatste nummers ('Huid en Haar' 4 (2&3) : 64-65) schreef drs. J.W. Broekema over dr. A.B. van Deinse. Tot onze spijt ontvingen wij daarvoor niet tijdig een afbeelding van dr. Van Deinse. Inmiddels hebben wij die nu wel ontvangen.

Voor 'Lutra' 7 (1) : 1-12 schreef dr. A. Scheygrond een 'In memoriam Dr. A.B. van

Deinse' waarnaar wij willen verwijzen voor nadere gegevens over Antonius Boudewijn van Deinse die op 9 november 1885 te Nijmegen werd geboren en op 11 juli 1965 te Rotterdam is overleden.

Het feit dat dr. Van Deinse op 9 november 1985 honderd jaar geleden werd geboren was voor de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming een reden om een symposium over walvisachtigen te organiseren op 9 en 10 november 1984 te Rotterdam.

De ontwikkelingen, die zich op dit moment afspelen rond de internationale walvisjacht en -bescherming zijn de laatste tijd veel in het nieuws geweest. De Werkgroep Zeezoogdie-

Dr. A.B. van Deinse met verschillende attributen die betrekking hebben op walvissen.

Foto: Dagblad De Telegraaf.

Dr. A.B. van Deinse bezoekt de aangespoelde Potvis, die indertijd enorm veel belangstelling trok. Links de heer H. Cornet van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

ren van de vereniging wilde dit ondersteunen door naast het symposium een voor een veel breder publiek toegankelijke tentoonstelling op te bouwen. Dit idee werd verwezenlijkt in WALDO'85.

WALDO'85 is in de eerste plaats een kennismaking met de biologie der *Cetaceae* (walvisachtigen). Aan de hand van de tekst, afbeeldingen en veel ander illustratiemateriaal wordt een beeld gegeven van afstamming, bouw en gedrag. Het illustratiemateriaal varieert van zeer oud tot zeer modern, van skeletten (onder andere een meer dan 10 m lang vinvis skelet) tot videobeelden en computersimulaties.

Speciale aandacht wordt gegeven aan de relatie tussen mens en walvisachtigen. Enerzijds zijn dit vriendschappelijke contacten tussen mens en walvisachtigen, die niet alleen in mythen, kinderfilms en sprookjes voorkomen maar ook het onderwerp van recente wetenschappelijke studies zijn. Anderzijds wordt natuurlijk ook de jacht en bescherming aan de orde gesteld. Naast oude gebruiksvoor-

werpen en recente toepassingen van walvisproducten worden ook alternatieven voor deze dingen aangegeven. Er is ook een scheepsmodel te zien van de moderne Nederlandse walvisjager 'Willem Barendsz'. Illustratie bij dit onderwerp wordt onder meer door Greenpeace verzorgd.

Zoals reeds gemeld, werd de opening van de tentoonstelling opgeluisterd door de gelijktijdige uitgifte van twee speciale zeezoogdierpostzegels. WALDO'85 was van 10 september tot 15 november dagelijks te zien in Diergaarde Blijdorp. Voor de tentoonstelling werd geen extra entree geheven.

Vanaf december 1985 is een deel van de tentoonstelling nog in verscheidene Nederlandse natuurhistorische musea te zien zijn.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij mevrouw C. Hoff, Boris Pasternakstraat 143, 1102 TB Amsterdam.

Vleermuiskasten bij gebrek aan boomholten

Winterverblijfplaatsen voor vleermuizen, zoals onderaardse kalksteengroeven, bunkers en ijskelders, staan de laatste tijd sterk in de belangstelling. De afgelopen jaren zijn, met name door de rijksoverheid, aanzienlijke investeringen gedaan ten behoeve van het her-

stel en de veiligstelling van deze vleermuis-verblijfplaatsen.

Thans wordt ook de mogelijkheid bekeken ten aanzien van vleermuizen die slechts een deel van het jaar of het gehele jaar in boomholten verblijven. Het aantal holle bomen dat geschikt is voor vleermuizen neemt namelijk onrustbarend af mede door veelvuldige houtkap en vuile lucht. Het gebruik van kasten voor vleermuizen zou misschien op bepaalde plaatsen het gebrek aan boomholten ten dele kunnen oplossen. Het tekort aan boomholten manifesteert zich onder meer door het aantreffen van vleermuizen in vogelnestkasten. In verband hiermee wordt iedereen, die recent tijdens nestkastcontroles vleermuizen of mest van vleermuizen in zijn kasten heeft aangetroffen, verzocht zich zo spoedig mogelijk in verbinding te stellen met onderstaand adres.

Ministerie van Landbouw en Visserij, Directie Natuur, Milieu en Natuurbeheer, P.H.C. Lina, postbus 20 401, 2500 EK 's-Gravenhage, 070 - 792 920.

Dr. Dian Fossey vermoord

Kort voor het nieuwe jaar werd dr. Dian Fossey, die haar hart verpand had aan de Berggorilla's van Rwanda in Centraal-Afrika, vermoord tijdens kersttijd 1985.

'Nyiramachabelli' noemden de inboorlingen haar met groot respect. Dat betekent 'de oude vrouw die zonder man in het bos woont'. Dian Fossey (53) schreef haar boek ('Gorilla in de mist') dat kortgeleden in de Nederlandse taal werd uitgegeven en als geschenk werd aangeboden aan de leden van het Wereld Natuur Fonds - Nederland die een financiële bijdrage gaf in het kader van de actie 'Red de apen wereldwijd'.

Dian Fossey die al sinds 1967 op de hellingen van de vulkaan Virunga woonde kwam bij de presentatie van de Nederlandse uitgave van het boek speciaal naar Nederland (zie 'Huid en Haar' 3 (4 & 5) : 143).

Op gruwelijke wijze werd zij door onbekenden gedood met een machete. De politie tast over het motief nog in het duister, maar haar vrienden zeggen dat de dader(s) gezocht moet worden in kringen van stropers.

Met hen leefde zij op voet van oorlog omdat gorillababy's door hen werden gekidnapt en doorverkocht aan dierentuinen. De stropers vermoorden volwassen mensapen omdat op de souvenirmarkt goed betaald wordt voor

Dr. Dian Fossey in Nederland bij de presentatie van haar boek in de Nederlandse taal over de Berggorilla's

koppen en handen van de apen. Dian Fossey hinderde hen in hun bloedig werk.

Omdat ze de taal van de gorilla's sprak en met hen samen leefde is zij daar ook begraven. 'Nyiramachabelli' is op haar grafsteen te lezen.

Later sprak een Duits krantenbericht er over dat de Britse bioloog Ian Redmond vermoedt dat Dian Fossey een toverbuidel (gevuld met botjes) van een stroper heeft afgenomen voor hij in de gevangenis werd gebracht. Daarom moet zij zijn vermoord.

STEUN DE BERGGORILLA's!

Het werk van Dian Fossey voor de Berggorilla's van Rwanda moet doorgaan. Zij die giften over willen maken voor dit project kunnen dat doen op giro 44 466 ten name van het Wereld Natuur Fonds, Zeist onder vermelding 'Berggorilla'. En wie over het werk van deze bijzondere vrouw meer wil weten, moet het boek van haar 'Gorilla's in de mist' lezen. Bij giften van f 50,- of meer ten behoeve van dit project ontvangt men het boek gratis.

Cassette over controle op het aantal verwilderde Huiskatten

De 'Universities Federation for Animal Welfare' (UFAW) heeft een vijftien minuten durende videocassette over de controle op het aantal verwilderde huiskatten uitgegeven. De UFAW verkondigt de mening dat de meest praktische en meest humane methode op de beperking van verwilderde huiskatten bestaat uit het plaatselijk vangen van de dieren met vallen, vervolgens castreren/steriliseren, aan de oorpunten merken, waarna ze op bewaakte plaatsen, waar ze langdurig verzorgd kunnen worden, weer vrijgelaten kunnen worden.

Het audiovisuele programma beschrijft de door de UFAW uitgewerkte methoden die met succes in Griekenland, Noord-Afrika en Kenia zijn toegepast. De bijgevoegde verklarende Engelstalige tekst 'Verwilderde katten, raadgevingen ter beperking' is eveneens verkrijgbaar (voor £ -,65). De videocassette (voorlopig alleen in het Engels) is op VHS-, Betamax- en U-Maticsystemen te gebruiken en kost £ 9,50 (porto- en verpakingskosten niet inbegrepen, uitgezonderd Groot-Brittannië). Op bestelling kan de cassette ook aan andere dan in Groot-Brittannië in gebruik zijnde systemen aangepast worden.

Voor bestellingen kunt u zich wenden tot UFAW, 8 Hamilton Close, South Mimms, Potters Bar, Herts. EN6 3QD, Groot-Brittannië.

Zie ook 'Animals International' V/18 (1985).

Europese Gemeenschap verbiedt invoer van schildpadproducten

Het kenmerk van een beschaafde samenleving is een bezorgdheid voor alle levende wezens, zowel groot als klein. De Britse Euro-parlementariër James Ford is kennelijk ook deze mening toegedaan. Nadat hij geconstateerd had dat schildpadden bijzonder wreed behandeld worden als men hen schilden, huiden of andere delen van hun lichaam verwerkt tot sier- of gebruiksvoorwerpen, vroeg hij de Europese Commissie welke stappen zij had genomen om de handel in schildpadproducten te verbieden.

De commissie kon de vragensteller geruststellen met de verzekering dat de invoer van delen en derivaten van zeeschildpadden sedert het Raadsbesluit van 1982 in het kader

van de Conventie inzake de internationale handel in bedreigde diersoorten verboden is. Het verbod geldt niet voor de handel in dieren die voor de fok bestemd zijn. De Europese Commissie merkte evenwel op dat er voor het fokken van zeeschildpadden tot dusver geen internationale toestemming gegeven werd.

Greenpeace veroordeelt Noorse voortzetting walvisjacht

Het Noorse ministerie van Visserij heeft op 9 april 1986 de walvisjachtquota voor het seizoen 1986 bekendgemaakt. Op grond van dit besluit mogen Noorse walvisvaarders 400 Dwergvinvissen uit het noordoostelijke gedeelte van het Atlantische Oceaan gebied doden. De bekendmaking geschiedde zonder dat er van te voren overleg was gepleegd met het Noorse ministerie van Milieu.

De groep Dwergvinvissen waarop gejaagd mag worden heeft vorig jaar tijdens de IWC (Internationale Walvisvaart Commissie)-vergadering een beschermde status gekregen omdat er volgens de Wetenschappelijke Commissie van de IWC minder dan 20% van de oorspronkelijke groep over is.

Noorwegen is één van de laatste walvisvarende landen. Het is tevens één van de landen die bezwaar heeft aangetekend tegen het besluit tot totale stopzetting van de commerciële walvisvaart vanaf het seizoen 1985. Bovendien heeft Noorwegen formeel bezwaar aangetekend tegen de beschermde status van de Dwergvinvissen.

Een recent onderzoeksrapport van Noorse wetenschappers beveelt een vangst aan van tussen de 129 en 629 Dwergvinvissen. In dit zelfde rapport wordt echter bevestigd dat er nog maar 10-30% van het oorspronkelijke aantal Dwergvinvissen over is.

Greenpeace:

'het Noorse besluit tot voortzetting van de walvisjacht is niet langer te tolereren. Het huidige Noorse beleid getuigt bepaald niet van respect voor internationaal genomen besluiten en van gebrek aan ecologisch inzicht. Als de jacht wordt voortgezet bestaat er een grote kans dat deze groep Dwergvinvissen voor altijd zal verdwijnen'.

Greenpeace zal haar internationale campagne voor de stopzetting van de commerciële walvisvaart met kracht voortzetten.

De gevangen Wasbeer in de binnenstad van Utrecht, 11 februari 1986.

Foto: Utrechts Nieuwsblad/NZC, Jos Poulissen.

Wasbeer gevangen in binnenstad van Utrecht

Op 11 februari 1986 is de Utrechtse politie urenlang beziggeweest met het vangen van een Wasbeer, die zich had verschanst onder de buitentrap van een bovenhuis in de Adelaarstraat in de binnenstad van Utrecht. Met inzet van de hondenbrigade lukte het de politie na talloze eerder mislukte pogingen met een vangstok het diertje te vangen.

De Utrechtse dierenambulance heeft zich over de Wasbeer ontfermd en hem de volgende dag overgedragen aan het Ouwehands Dierenpark te Rhenen.

Monniksrobben komen meer in de belangstelling

Na het artikel in 'Huid en Haar' 3 (2) : 41-53-1984 over de noodzaak van en snelle totale bescherming van de laatste Monniksrobben is er ook op andere plaatsen aandacht gevestigd op het verdwijnen van deze steeds zeldzaam wordende soort. Het belangrijkste gebied waar ze nog voorkomen is het ooste-

lijke Middellandse zeegebied: de Aegeïsche Zee, de Zee van Marmara, de Zwarte Zee en de zuidkust van Turkije.

De acties van Hemmo Muntingh hebben gelukkig langzaam acties op gang gebracht. In 'Panda' schrijft Peter Reijnders over de Monniksrobben (Panda 22 (2):23-24, februari 1986 'Monniksrobben in de Middellandse Zee misschien nog te redden'). Weliswaar is de Monniksrob overal in de Middellandse Zee beschermd door de nationale wetgeving. Maar, zoals overal, geldt ook hier dat er tussen het uitvaardigen en uitvoeren van een wet een groot verschil bestaat.

Doordat het Europees Parlement een resolutie heeft aangenomen is door de Europese Commissie (het 'dagelijks bestuur' van de EG) een driejarig actieprogramma ontworpen dat dit jaar van start is gegaan.

De onderdelen van dat programma zijn:

- kartering van de geschikte verblijfsgebieden van Monniksrobben om die gebieden een wettelijke status van natuurreservaat te geven
- het ontwerpen en uitvoeren van een uitgebreide voorlichtingscampagne, speciaal gericht op de vissers maar ook op het publiek
- het bestuderen van de mogelijkheid een zeehondencentrum op te richten om daarmee het voortbestaan van deze soort te garanderen en door het uitzetten van de geboren jongen de nog bestaande kolonies te versterken
- een samenwerkingsproject met het Griekse ministerie voor Milieuzaken waarbij een integraal beheersplan voor de Noordelijke Sporaden (een Griekse eilandengroep) wordt gemaakt.

Het is maar de vraag of de Monniksrob echter nog behouden zal kunnen blijven, want velen vermoeden dat het laatste uur voor de soort al is geslagen. Een laatste poging tot behoud is echter alleszins de moeite waard.

J.T.

De Voortplantingstentoonstelling in Diergaarde Blijdorp

Als vervolg op de grote tentoonstelling 'Evolutie, 100 jaar na Darwin', die in 1982/1983 veel belangstelling trok uit de biologische wereld, heeft Diergaarde Blijdorp een nieuwe grote tentoonstelling ingericht, ditmaal over het thema 'Voortplanting'.

De grote tentoonstelling 'Voortplanting' behandelt een breed scala van aspecten die met de vermenigvuldiging van plant, mens en dier te maken hebben. Het publiek waarop de tentoonstelling zich richt is even breed als de onderwerpen die er in worden behandeld: een ieder met een voltooide basisschoolopleiding kan de inhoud begrijpen, terwijl de tentoonstelling als geheel toch ook zeer de moeite waard is voor de meest ingewijden vanwege haar veelomvattende karakter en bijzondere manier van opzet. Hoewel de zoogdieren niet het hoofdthema van de tentoonstelling vormen, zal de zoogdierliefhebber hier zeker veel van zijn/haar gading vinden, vooral omdat er uitgebreid aandacht wordt besteed aan de relaties tussen de verschillende voortplantingssystemen.

De tentoonstelling bestaat uit vier gedeelten. Het eerste deel behandelt het ontstaan van nakomelingen, de ongeslachtelijke en de geslachtelijke voortplanting en de manieren waarop planten, dieren en mensen hun eieren en zaadcellen bij elkaar brengen. Het tweede gedeelte toont de groei en de ontwikkeling van de bevruchte eicel. Daarbij gaat het over het voedsel in eieren en zaden, over de gevaren die eieren en zaden bedreigen, en over hoe ouders het legsel bewaken, verstoppen, bebroeden of buiten of in het lichaam meedragen. Het derde deel gaat over het 'nieuwe leven'. Het laat zien hoe zaden ontkiemen, eieren uitkomen en dieren en mensen geboren worden. Omdat de voortplanting niet ophoudt bij de geboorte wordt hier ook verteld hoe mensen, dieren en zelfs planten voor hun jongen zorgen, hen voeden, beschermen en opvoeden. Het vierde gedeelte tenslotte, laat zien hoe belangrijk de voortplanting is voor het voortbestaan van soorten. Planten, dieren en mensen moeten voldoende nakomelingen krijgen, anders sterven ze uit. Maar teveel nakomelingen is ook niet goed, dan komt er overbevolking met alle gevolgen van dien. Er moet dus evenwicht zijn in de natuur, evenwicht tussen geboorte en sterfte. Een bijzonder element in deze tentoonstelling is de aandacht die wordt besteed aan moderne technieken voor kunstmatige voortplanting.

Op relevante plaatsen in de expositie wordt uitgebreid informatie gegeven over zaken als kunstmatige inseminatie, reageerbuisbabies, embryotransplantatie en erfelijkheidsvoor-

lichting. Een andere bijzonderheid is het ruime gebruik van audiovisuele middelen (video en beeldplaatprogramma's). Naast deze technische snufjes zijn er echter ook in ruime mate levende dieren en planten in de tentoonstelling verwerkt: zij bevat onder andere 30 terraria en aquaria. Bovendien is de tentoonstelling in het hart van Diergaarde Blijdorp opgesteld en staat dus temidden van tal van levende voorbeelden rond het thema voortplanting.

De tentoonstelling 'Voortplanting' is nog te bezichtigen tot 1 september 1986. De toegangsprijs bedraagt f 10,- voor volwassenen en f 5,- voor kinderen van 4 t/m 9 jaar. Voor groepen zijn er speciale kortingen. De toegangsprijzen gelden uiteraard voor de hele Diergaarde, de tentoonstelling kost dus in feite niets extra's: De diergaarde is dagelijks (ook op zon- en feestdagen) geopend van 9.00 uur tot 18.00 uur. Voor inlichtingen: 010 - 654 333, toestel 122 (Afdeling Voorlichting, Diergaarde Blijdorp, Van Aerssenlaan 49, Rotterdam).

Einde aan zeehondenleed

Eind januari 1985 maakten de Canadese exporteurs van huiden van zeehondenjongen bekend dat 'producenten' van huiden in hun land voortaan hun slachtoffers niet meer zullen doden - niet zozeer uit medelijden voor de zeehondenjongen als wel omdat niemand in Europa de huiden en mantels nog wil kopen. De ecologen kunnen dit nieuws, volgend op het invoerverbod dat werd uitgevaardigd door de Europese Gemeenschap, ongetwijfeld als een overwinning beschouwen.

Een Brits Lid van het Europees Parlement, K.D. Collins, zou nog verder willen gaan en een totaal verbod willen uitvaardigen op de verkoop van bontmantels in de Gemeenschap. Twee van zijn collega's, Ernest Mühlen en Konrad Schön, vroegen zich af welke economische en sociale gevolgen hieruit zouden voortvloeien.

Volgens de Europese Commissie vormen de fabricage en de verkoop van bontmantels met alle daarmee samenhangende activiteiten zoals de invoer van de huiden of het houden van pelsdieren, het looien van de huiden, de confectie en de levering, voor meer dan 150.000 personen in de Gemeenschap een bron van inkomsten.

Deze sector speelt vooral een belangrijke rol

in Italië waar meer dan 50.000 mensen werkzaam zijn in de bontsector en in de Bondsrepubliek Duitsland (40.000 werknemers). De cijfers voor Griekenland (15.000 mensen) en Denemarken (9.000 mensen) zijn, gelet op het aantal inwoners in deze landen, misschien nog wel indrukwekkender. In Frankrijk biedt de bontsector werk aan 20.000 mensen, in Groot-Brittannië aan 6.000, in Ierland aan 5.000, in Nederland aan 3.800 mensen, in België aan 1.700 en in Luxemburg aan 100 mensen.

Natuurwandelingen door Twente

In het komende seizoen worden er door de organisatie Twente Natuurtochten tweedaagse wandelingen naar het Duitse bergstadje Bad Bentheim georganiseerd. Vanuit het Twentse kerkdorpje De Lutte voert de tocht onder meer langs de steengroeven, waar de Bentheimer zandsteen werd gedolven (de steen die onder andere voor het Paleis op de Dam en de Martinitorren werd gebruikt), een arboretum en doorkruist u het Totenwald, een stuk oerbos dat door de grillige vormen van de bomen ook wel wordt aangeduid met de benaming spookbos. Bovendien staat er een bezoek aan het Slot Bentheim op het programma. Een prachtige wandeltocht door het

Hoog boven Bad Bentheim staat het kasteel. Een blik vanuit het zuiden op deze machtige burcht. De oudste en grootste in Noordwest-Duitsland.

Foto: H. Haarhuis.

grensgebied, waarbij u op beide dagen ongeveer 21 km wandelt. De Bad Bentheimwandeling is daarom voor zoogdierliefhebbers zo interessant omdat deze door uiteenlopende biotopen wordt geleid. Zo voert de tocht onder andere langs steile Dinkeloever, weidegebieden, uitgestrekte naaldbossen, een zandstuifgebied, een heuvelachtig open terrein en door een oerbos, het Bentheimer Wald.

De routebeschrijving is beschreven in een fraai boekje met daarin veel informatie over natuur en geschiedenis van de streek.

De prijs voor deelname aan deze tocht bedraagt f 98,-. Deze prijs is inclusief overnachting, diner, ontbijt en lunchpakket in Hotel Steenweg in Bentheim, toezending van het boekje, toegang tot het museum en de kruittoren van het Slot Bentheim en op beide dagen koffie met respectievelijk Twentse 'krentewegge' en 'Apfeltorte' onderweg. U kunt zelf de dagen bepalen waarop u de wandeling wilt maken.

Opgave voor deze of informatie over de andere tochten is mogelijk bij: Twentse Natuurtochten, Drilsholtenstraat 12, 7556 NP Hengelo (O.), 074 - 431 804.